

למה יצא
אזי קשה

דעת אמנות ופירות

(א) לא יומא (ר"ח)

חנא
רבי רבי ישמעאל עבירה מטממת לבו
ידיה של אדם שנאמר וְלֹא חֲטָאוּ כְּדָם וְנִטְמָחַם
בָּם אֵל חֲקִי וְנִטְמָחַם אֵלָּא וְנִטְמָחַם

מעטמת • לטמת וכוונתו מכל חכמה : ונטמס • הכר א' :

(א) לא יומא ק"ח

→ למ"פ (מ"א ק"ח מ"א ג"א)

(ב) ע"ז א"ה ס"ג ס"ז י"ד א"ה

(ג) לעך חלה ס' ואקמן

(ד) מ"ה - תפוח ימ"ה (מ"ה)

(ה) ע"ז י"ד ס' פ"ו ס"ז ע"ז ו"ז

(ו) אונות נטר - יראת ח"י

(ז) ג"ו ע"ז י"ד ס"א (פ"ע)

(א) לעך חלה ס' ואקמן

ו, יא ובתים מלאים כל טוב.

אפילו קדלי דחזירי הותרו בשבע שכבשו וכו'.
לכן מסיק (פסוק יב) "השמר לדך", כי טבע הדברים
האסורים שמטמס את הלב, וכמו שכתוב (ויקרא
יא, מג) "ונטמתם בם"², ואפילו אם אוכלו
בהיתר³. ולכן יחלל שבת לחולה ולא יאכילנו
נבילה⁴.

→ למ"פ

היה מעשה עם הרמב"ם (מובא בדגל מחנה אפרים עה"ת, פרשת עקב) שמדינה
אחת שאלו במכתב להרמב"ם ז"ל בעניני אמונה וכפרו בתחיית המתים מן התורה,
והשיב להם הרמב"ם דמה שאתם כופרים בדברי חז"ל הוא משום שלא נוהרתם
ממאכלי איסור ואם כן נעשה השכל שלכם מדברים טמאים וטריפות, והשכל
נמשך להכריע אל הטומאות והטריפות שנעשה השכל ממנו, ואם כן איך תוכלו
להכריע בשכל שלכם, וכיון שהמוח והלב שלכם נטמס במאכלות אסורות, לכך
החיות שלכם נוטה למינות ואפיקרוסות, ולא תוכלו לקבל מתיקות נופת צוף
דברי מאמרינו הבנויים על פי שכל אלקי עולם ומלך עליון, עיי"ש בכל דבריו
הנוראים.

(א) ע"ז א"ה ס"ג ס"ז י"ד א"ה

יד יהיה חולה שיש בו סכנה צריך בשר, (ו) (לט) שוחטים לו, ואין אומרים נאכילנו נבלה. אבל אם
היה החולה צריך לאכילה לא לתר והנבלה מוכנת מיד והשחיטה מתאחרת לו, מאכילין אותו הנבלה:

נ"ח (פ"ע)

יד (לט) שוחטים לו. הרבה טעמים נאמרו על זה: (יח) יש אומרים משום דשבת הותרה אצל פקחה נפש⁴⁸,
ולכן שוחטין לו בדרך ששוחטין ביום טוב, ואפילו אסור דרבנן אין מאכילין אותו במקום שאפשר לו לשחט, מטעם זה. (ט) אבל
הרבה ראשונים כתבו דשבת רק דחוייה היא, (כ) אלא הטעם הוא דשמה יהיה קץ באכילת נבלה ולא יאכל ויטמא⁴⁹. ובבית יוסף הביא
עוד טעם בשם הר"ן, דבנבלה עובר על כל פזית ממנה וקמיר מאסור לאו דשבת⁵⁰, ועוד טעם עין שם. ולפי זה בודאי מוטב לעבר
ולהושיט לו אסור דרבנן משנחלל שבת באסור שקילה. והנה אם החולה אומר שאין קץ באכילת נבלה ויש נבלה מזמן לפניו, אם מותר
לשחט עברו, עין באחרונים, ועל-כל-פנים לענין קטן, בודאי נראה דטוב יותר להאכילו בשר נבלה ולא ישחט אדם עברו בשבת⁵¹.

כזה וכן לא תאכל המינקת אפילו ישראלית כו'. כלומר, אף על פי שאסור לה בלחו הכי לאכול דברים האסורים, מכל מקום גם בשביל המינוק לא תאכל, ונפקא מינה אם היא חולה בענין שצריך להאכילה דברים האסורים, לא יתן האב המינוק לינק ממנה, אלא ישכור לו מינקת אחרת ישראלית:

(ו) י"ג י"ד ס' ס"ו

[לא] [בא] (טו) טו חלב נכריה (טו) חלב ישראלית בד (לב) ומכל מקום לא יניקו מינוק מן הנכריה אם אפשר בישראלית דחלב נכריה מטמטם הלז ומוליד לו "טבע רע" (יב) כזה [לב] (טו) וכן לא תאכל המינקת אפילו ישראלית (יג) דברים (יד) האסורים כו' וכן המינוק (טו) בעצמו כי כל זה מוזק לו בזקנותו:

56

(יב) וכן תאכל המינקת כו'. נראה לפרש דזה מייירי אפילו אם לפעמים הימר לאשה לאכול דבר אסור מפני פיקוח הנפש, מכל מקום לא תניק את המינוק:

(ז) מתיב - תפוח ישראל

כמו שאמרנו¹⁹, ולכך העבירה מטמטם לבו של אדם, אבל אין זה מצד הטבע של השרצים²⁰. ואם כי האמת הוא שכל הדברים האסורים מולידים מזג רע²¹, אין זה טעם האסור. רק כי מה שאסרה התורה אותם, בזה נראה כי הם דברים יש בהם שנוי, ויוצאים מכלל שאר המאכלים שהם טהורים²². וכשביל השנוי שבהם ימשך אחריהם טבע זר משונה גם כן²³, וכמו שכתבנו זה גם כן למעלה²⁴. אבל אין זה טעם באיסור והיתר, שאם כן היתה התורה ספר רפואות או ספר הטבע²⁵.

ובפרק אמר להם הממונה^ו (יומא לט.), "ונטמתם¹⁵ בם" (ויקרא יא, מג), תנא רבי ישמעאל, עבירה מטמטם¹⁶ לבו של אדם, שנאמר (טו) "אל תטמאו בהם ונטמתם בם", אל תקרא^ו ונטמתם, אלא ונטמתם בהם. הרי כי לא אמרו רק עבירה מטמטם לבו של אדם¹⁷. ואמר כי הטמטום הזה מצד עבירה, כי מפני שעבר המצוה, אשר ראוי לאדם¹⁸ מצד אשר נפשו נפש אלהית

(ז) אורחות יוצא - ח"י פ קניגסין ג"א

אמנם הענין בזה הוא כי כבר כתבו בסה"ק כי העבירה, והעונש שאינן דברים נפרדים אלא העברות שהקב"ה הזהיר עליהן ברא בטבען שהן כמו סם המות לגוף ולנפש והם משחיתים והורסים ושורפין את הגוף ואת הנפש וזהו הענין שאפי' שוגג צריך כפרה כי העברה אש היא עד אבדון תאכל וכאילו אכל סם המות וחמד ה' הוא שע"י הקרבן נמחק העבירה ומצינו בפוסקים שאף באונס העברה מטמטמת לבו (אא"כ הי' מחויב לעשות כן מצד פקו"נ שאז זכות המצוה תגן עליו שלא יזיק לו) כי כך ברא הקב"ה בטבע שהעברה היא אש שורפת כמו נחש ועקרב וכמש"כ אאמור"ר זללה"ה בחיי עולם (ח"כ פ"ח) שהלול שבת הוא כמו מחלת סרטן רח"ל ואם א' יודע שאם יעשה דבר פלוני או יאכל מאכל פלוני יש חשש שיקבל מחלת סרטן ר"ל בודאי יברח מזה בכל כחו ויתירא מאד שמא יכשל ואם ח"ו נכשל בודאי פחדו ויראתו גדול מאד.

(ח) א"א י"ג י"ד ס' ס"ו

אבל רשב"א ניכמת שם ד"ה הא דתניא] כתב דממרת חסידות הוא, לפי שחלב מגול טבע כיוצא בו, לכן עריכו בהדי בהמה טמאה. ובמדרש רבה פרשת שמות [פרשה א, א] [ה] וקראתי לך אשה מינקת כו' נשמח ב, ז, וכי אסור היה למשה לינוק מחלב עובדת כוכבים, לא כן תנינא אבל גויה מינקת כו', פה שעתיד לדבר כו'. וזה שכתב [רמ"א] ומכל מקום כו' דחלב כו', ר"ן ריש פרק שני דעבודה זרה [ריש ז, כ]. ועיין תוספות שם י"ב.